

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG.

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál.

LAPVEZÉR:
MATOLAI ETELE.

POLITIKAI FŐMUNKATÁRS:
DR. BUZA BARNA.

Előfizetési ár:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona. Negyed
évre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér
Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk

Az új miniszterelnök programja.

Írta: Matolai Etele.

II.

A mi most következik, az igazán olyan általános szólamódok csoportja, amiből vagy mindenki azt értheti a mi nekiketszik vagy senki se ért semmit.

„Szilárd meggyőződésem szerint — mondja — azok a súlyos rázkódások, melyek az utolsó évtized alatt állami életünket érték, tulnyomó részben onnan származnak, hogy állami intézményeink reformjai nem tartottak lépést nemzetünk ujjabkori társadalmi és gazdasági fejlődésével.

Ugyan kérem, hát mik azok a rázkódások? Az, hogy nem teljesül a nemzet kívánsága — közgazdasági téren sem? Ez nem rázkódás, de tespedés! Hiszen éppen önként jésztgetnek minket megrázkódással oly esetre, ha kivánságunk teljesülne. És mik azok az állami intézményeink reformjai? Micsoda reformok létesültek az utolsó évtized alatt?

Vagy — ha van értelme e szakasznak, akkor nekünk ad igazat, mert intézményeink általunk kívánt reformja, gazdasági önállóság — bank és vámterület — létre nem jött. Tehát ez is rázkódás, mert közintézményeink nem tartottak lépést szükségleteinkkel.

Hát az egyensúlyt nemzeti szükségleteink és intézményeink között mi által látja megzavartnak a miniszterelnök ur? és mi által gondolja helyre állíthatni??

Kezdjük sejtnei a következő szakaszban, a hol azt mondja, hogy a ki kormányt vállal „teljes erejét és minden tehetőségét belügyi intézményeink alapos újjászervezésére szentelje.“ Sejtjük ebben a miniszteri omnipotenciát

Váratlanul azonban itt a választói jog reformját teszi első helyre és nem tagadhatjuk, hogy amennyiben ezt az általános választói jog alapján olyképen véli megoldandónak, hogy „ez a magyar államjelleget ezeréves történelmünknek továbbra is fentartsa és biztosítsa.“ No hát a nagy program e pontja ellen csakugyan nincs kifogásunk, sőt

azt szívesen elfogadjuk. A r. sz. letelknél majd . . . vedremlő!

Fentebb érintett rossz sejtelmünk fokozódik, midőn azt olvassuk: „Feladatunkat fogja képezni közigazgatásunknak a fejlettebb igényekhez mért újjászervezése.“

Nem mondja ki világosan; nem meri kimondani, de értjük; — ilyen frázisokkal léptek elő régebbi elődei — miniszterelnökök és belügyi miniszterek is, akiket az ország politikai szabadsága, a vármegyék, a törvényhatóságok feszélyeztek, akik korlátlan — abszolút — hatalommal óhajtottak rendelkezni és az „államosítás“ cége alatt oly állapotot létesíteni, hogy az orsz. képviselőknél és a sajtón kívül a közügyekhez senki se szólalhatson.

Igaz, hogy mindannyian siettek — éppen mint most is a miniszterelnök ur — hozzátenni, hogy az „önkormányzatot a világért sem akarja sérteni, sőt kiszélesítését is kívánatosnak tartja (?) Nagyon kívánatosnak tartanám, hogy megmagyarázza, mit ért a közigazgatás modern rendezése és mit az „önkormányzat kiszélesítése alatt?

Nálunk e kettő — az önkormányzat és a közigazgatás annyira egy gyökérből táplálkozik, annyira egybe forrott, hogy egyike a másik nélkül alig képzelhető. És ugyan micsoda „önkormányzat“ lehetne az, melynek nincsenek közegei, mely senkivel se rendelkezik?

Megengedem, hogy elméletben képzelhetünk olyan testületet, a melynek tetszetős címe „önkormányzat“, de végrehajtó közege nincsen. Ellenben minden olyan szervet vagy közeget, a kinek fezeiben valamely hatalom van, — egy felette álló nagyobb hatalom nevez ki, a ki annak felelős, a kitől nem csak kinevezetése, de további sorsa is fűg. Hát én ilyen önkormányzati szervben vagy testületben életre valóságot, sőt életképességet képzelni sem tudok. Akik az ugynevezett államosítást akarják keresztül vinni, ne beszéljenek önkormányzatról, mert az az ő szájokban értelem nélküli üres szó, amitás, hypocrisis, blasphemia.

Ez annyi mint a vármegye, a törvényhatóság, az önkormányzat teljes megsemmisítése.

A vármegyei intézmény, igaz, hogy különlegessége — specialitása — a magyar alkotmánynak, hogy a nélkül lehet valamely külföldi böles politikusknak könyvből kiírni egy alkotmányt, de az nem lesz a magyar alkotmány. A mint ezt az intézményt kirántjuk alkotmányunkból, az egész romba dől.

Ez ellen tehát a legszélső esz-közökig menő harcot hirdetjük és mivel ujjabban törvényhozásunk ennek még a gondolatát is kitorlulta törvénykönyvünkben, alapos reményünk van, hogy erre nem kerül a sor.

A nemzetiségi kérdést említi, de semmit se mond róla, tehát mi sem bírálhatjuk szándékát. Régi elvünk: „igazság és bátorság“!

A mikor bár nem világos szavakkal, de szinte félreérthetetlenül az államosítást helyezi kilátásba; alig érthető, mit akar a következő szavakban mondani, „gondot kell fordítanunk azoknak a bajoknak kellő orvoslására, a melyek a központosítás tultengéséből származnak.“ — Ha azt érti a miniszterelnök ur a központosítás alatt a mit mi értünk, akkor e pontnál nagyon közel állunk egymáshoz. Hát ugyan lehet az államosításnál nagyobb központosítás? és annak nagyobb tultengése?

Az igazságszolgáltatás terén mondottakra ez által ki nem terjeszkedhetünk, mert szépenhangzó ígéretek, de kifejtve nincsenek.

„ . . . készséggel elismerjük — mondja, — hogy főleg közgazdasági . . . téren alapos reformokra van szükségünk!“ — Furcsa! hát mi alig tudunk más alapos reformot képzelni közgazdasági téren, mint közgazdaságunk önállósíttatását, az önálló bankot, pedig ugy tudjuk, hogy a miniszterelnök ur éppen ennek megakadályoztatására vállalkozott! Hozzá is teszi azonnal, hogy „az alapos reformok közül csak néhány kisebbre kíván szorítkozni!“ — Ez legalább némi őszinteség.

A közgazdasági politikáról mondottakból ugy látszik, hogy a miniszterelnök ur is azok közé tartozik, kik a tördmüvelés mellett kevés figyelemre méltatják az állattenyészést.

Végig mentünk a miniszterel-

női programon és megtettük rá röviden és őszintén észrevételeinket.

Bizalmatlansággal fogadtuk vállalkozását: bizalmatlanságunk programja el nem oszlatta.

Mit tárgyal a város?

— Ujjabb izgalmak előtt. —

Csütörtökön f. hó 3-án ujjból rendkívüli közgyűlést tart Sátoraljaihely város képviselőtestülete. Ismét alkalma lesz a képviselőtestület tagjainak foglalkozni a város ügyeivel. Hogy milyen eredménnyel fog végződni a legközelebbi tárgyalás, azt ma még nem tudhatjuk, de ösmerve a legutóbbi közgyűlések lefolyását, nem a legszebb reményekkel nézünk a képviselőtestület működése elé. Különösen ezt a gyűlést nem hiszszük nyugodt lefolyásúnak, mert a közgyűlés tárgysorozatán sok olyan tárgy szerepel, melyek már nem egyszer kavarták fel nemcsak a képviselőtestület, de a város polgárságának nyugalmát is.

Sok, nagyon sok nyugalomra és higgadt megfontolásra volna szüksége a város képviselőtestületének, hogy a legközelebbi közgyűlés napirendjén levő egy-néhány tárgyat komolyan, a város érdekeinek megfelelően intézzék el, de a legutóbbi tapasztalatok — sajnos — kevés reményt nyújtanak erre és inkább hisszük, hogy csütörtökön ujjabb izgalmak fogják megzavarni a képviselőtestület és a város polgárságának nyugalmát, sőt féltő, hogy a szenvedélyek tulsapongásai botrányos jeleneteket fognak előidézni és a képviselőtestület már amugy is nagyon lejárt tekintélyét végkép aláássák és lehetetlenné teszik, hosszú időre, hogy a képviselőtestületben nyugodt tárgyalások folyjanak és a város érdekei csorbát ne szenvedjenek.

A polgármester lemondása

lesz az első ütköző pont, melyen meg fog hiúsulni a komoly, higgadt tárgyalás. A város közönségét már hosszú idő óta izgatják a polgármesteri állás körül keletkezett zavarok. Csak a közelmúlt választás is a botrányok valóságos özönét idézte elő a képviselőtestületben és ime rövid egy hónap után — amely idő rendezett viszonyok között sem volna elegendő az izgalmak megszüntetésére — ismét ott állunk

Színház után menjünk
REITMANN ADOLF

PANNONIA

== KÁVÉHÁZABA. ==

Lapunk 4 oldal.

Hideg buffet, pontos és szolid
kiszolgálás.

Egy színházi vacsora 70 fillér.

hogy a város ki van téve a legnagyobb bizonytalanságnak és még csak halvány remény sincs arra, hogy rövidesen rendezett állapotokat teremthessünk.

A polgármester kavarta fel az állapotokat azzal a cseppel sem határozott és komolyan egyáltalán nem nevezhető viselkedéssel, melyet eddig tanusított. Mikor elvállalta a legnagyobb igazalmak közepette a polgármesteri állást, mindenki azt hitte, hogy komolyan számot vetett magával és végleg meg akar abban maradni. Most aztán meggyőződött minket arról, hogy egy cseppet sem volt komoly az elhatározása. A képviselőtestület tehát leghelyesebben cselekszik akkor, ha egyáltalán nem erőszakolja a polgármestert az állásában való megmaradásra, mert ezzel csak állandósítaná a bizonytalanságot és kiténné a várost annak a kellemetlenségnek, hogy amikor csak valamelyes fontosabb kérdésben nehézségek merülnének fel, az amugy is nehéz helyzetet még nehezebbé tenné a polgármester lemondása, mely ilyenkor mindig ekerülne munkaként.

Az adóügyi osztály újraszervezése

is véglegesen dülőre kerülhet már. Némethy Bertalan az ügy legutóbbi tárgyalásánál indítványt tett, amelylyel még jobban összehavarta a helyzetet. Azzal az indoklással, hogy az ügy minél előbb rendezhető és az állások betöltve legyenek, egy a törvényhatóság intenciójával homlokegyenest indítványt erőszakolt keresztül. Természetes, hogy ezt a határozatot megfélembtezték és ezzel még hosszabb időre lehetetlenné tette a végleges rendezést. A közgazdatis bizottság most — szintén belátva, hogy a multkori határozat csak elődázák a megoldást — javaslatot terjeszt a képviselőtestület elé, hogy a multkori határozat hatályon kívül helyezésével a törvényhatóság kívánságának megfelelően szervezzék az állásokat és kérjék meg az alispánt, hogy lehetőleg mielőbb írja ki a pályázatokat az állásokra. — A javaslat szerint az adóügyi osztály személyzete a következő volna:

	Fizetés.	Lakbér:
1 adójegyzőhiv. főnök	2400 kor.	480 kor.
2 „ egyenkint	2000 „	480 „
1 irtók iktató	1000 „	360 „
4 végrehajtó egyenkint	1200 „	360 „
4 díjnok	800 „	— „

ezenkívül mindegyik 5 évenként 5 százalékos korpótléban részesülne.

Ezt a javaslatot kell elfogadnia a képviselőtestületnek, ha komolyan és sürgősen akarja megoldani a kérdést, minden más megoldási mód csak az ügy további halasztását jelentené.

A „Vörös Ökör” ügye.

is napirendre kerül ismét. Ujból lesz majd alkalma a képviselőtestületnek — magánérdekek hajszolásával — a multkorhoz hasonló éretlen játékokra, mert a pénzügyi bizottság mindenben fentartotta multkori határozatát, csupán a Deutch Simon ház és boltbérét kívánja 1100 korona

helyett 900 koronával emelni. Lesz hát újból láрма, veszekedés, előtérbe nyomulnak újból a magánérdekek és ezek közt természetesen elvész majd a közérdek és senki sem fog gondolni arra, hogy mennyi kár háramolhatik a városra abból, ha három évre minden felmondás lehetőségének kizárásával bére adják az egész „Vörös Ökör“-t.

Pedig hát az ilyenformán való bérbeadás óriási veszéllyel járhat a városra. Nem azért vette a város drága pénzen ezt az épületet, hogy azt jelen állapotában gyümölcsözőleg értékesítse. A várost a vételnél az a kimondott és azóta is többször hangoztatott cél vezette, hogy a városnak legyen egy értékes telke, melyet szükség esetén felhasználhasson. Igaz ugyan, hogy nagy őr szegeket fizet rá a város erre az épületre és minden igyekezetünkkel azon kell lenünk, hogy ezt a ráfizetést — ha már megszűntetni nem is tudjuk — legalább csökkentjük, de viszont nem szabad elzárni annak a lehetőségét, hogy ezt a telket alkalomadtán megfelelő módon felhasználhassuk.

Sok gondot okozott már a városnak a „Vörös Ökör” megfelelő célra való felhasználása, de eddig nem sikerült alkalmas módot találni erre. Lehet, hogy éppen ebben a három évben nyílik erre alkalom és akkor meg leszünk kötve a három éves bérlettel. És ezért szívesen hozzájárulunk a pénzügyi bizottság javaslatának ama részéhez, amely a ráfizetés csökkentésére bérlemelést tervez, de már elege tiltakozunk az ellen, hogy csekély bérlemelésért — amely még meg sem szünteti a ráfizetést — elzárják a lehetőséget annak, hogy azt a drága telket — ha arra alkalom kínálkozik — megfelelő módon értékesíthessék. Hoztak már ezért a telekért sok áldozatot, hozzanak inkább még többet, mintsem azt 3 évre leköszsék és ezzel utját vágják esetleg a megfelelő értékesítésnek.

Munkásházak.

A képviselőtestület annak idején elhatározta, hogy 100 gazdasági munkásházat épít és felhívja jelentkezésre azokat a gazdasági munkásokat, akik ezt bérelni, illetve birtokba venni kívánják. A felhívásnak azonban eredménye nem volt, mert egyetlen munkás sem jelentkezett. A pénzügyi bizottság tehát most azt javasolja, hogy a város a gazdasági munkásházak építésének szándékától álljon el.

Hát mi a pénzügyi bizottság ezt a javaslatát egyszerűen elfogadhatatlannak tartjuk. A munkásházak építéséhez az állam olyan segílyt nyújt, hogy azok a városnak ugyszólván semmibe sem kerülnek. Miért ne építenék hát fel ezeket a munkásházakat. Fel kell azokat építeni és aztán keresni jelentkezőket. Ha nálunk nem lesz elég jelentkező, telepítsünk be idegenből munkásokat. Hiszen oly nagy nálunk a munkáshiány, hogy valóságos áldás volna a

városra, ha ezt a hiányt idegenből ideletelepített munkásokkal pótolják. Es van-e erre alkalmasabb mód, mintha gazdasági munkásházakkal csekély bér mellett állandó saját otthont biztosítunk nekik.

Csakhogy a mi vezető körünket sohasem vezette semmiféle praktikus szempont, soha sem gondolkoztak azok komlyan. Ideje volna már, ha egyszer csakugyan hoszáfognak a komoly munkához és — tanulva más kisebb városok példáján, melyek már rég megvalósították a gazdasági munkásházakat — igyekezzenek már egyszer a város javát szolgáló intézményt is létesíteni.

MEGYE ÉS VÁROS.

(Vármegyei közgyűlés. Rövid lefolyású rendkívüli közgyűlést tartott ma délelőtti Zemplésvármegye törvényhatósági bizottsága Mezőcsanak Gyula főispán elnöke alatt. A gyűlés lefolyása nagyon rövid volt és kevés érdekes dolgot tartalmazott. Egymásután gyorsan tárgyalták a napirendet, elfogadva minden vita nélkül az előadók javaslatait. — A vármegye 1910. évi közti költség-előirányzatát elfogadták azzal, hogy 100000 korona helyett ez évre 120000 korona állomást kérték. — A vármegye alispánjának jelentését az 1910. évi közigazgatási és gyámhatósági költségelőirányzat egyes rovatain engedélyezett hitelnek lekötése tárgyában tudomásul vették. — Tudomásul vették a kereskedelemügyi miniszter leiratát a nagymihály — homonna — szinna — nagypolány határszéli törvényhatóság közútának az állami közutak sorába történő átvétele és átadása tárgyában; rendezték a vármegye törvényhatósági közútain 1910—1921. években teljesítendő munkáiról szerkesztett program és hozzávetőleges költségvetés jóváhagyása tárgyában; az intézményvető a vármegyei utkaparók után 1907., 1908., és 1909. évekre fizetendő nyugdíjjarulék miként leendő fedezése tárgyában. Egyben jegyzőkönyvben fejezték ki köszönetüket Kossuth Ferenc volt kereskedelemügyi miniszternek, Szternyi József volt államtitkárnak Kálmán Gusztáv min. tanácsosnak a vármegye uterdekei iránt tanusított jóindulatukért. — Ennél a tárgynál volt csupán egy kis vita, amennyiben az előadói tervezet a kereskedelmi kormányának feliratilag akart köszönetet mondani a felelőit állami hozzájárulásért. Kincsesy Péter azonban kifejtette, hogy furesz volna Zemplésvármegye törvényhatóságától, ha a volt kormány ténykedéséről a mostani kereskedelmi ügyvivőnek szavazna feliratilag köszönetet és indítványozta, hogy az előadónak erre vonatkozó javaslatát a közgyűlés ejtse el. Hasonló szellemben beszélt Pejes István és Dókus Gyula alispán is, akinek javaslatára fogadták el a fentebbi indítványt. — A vármegye alispánjának előterjesztéseit a cirókafalu — utcái és utcásharcos — újszéki községi közlekedési közutak utirányának megváltoztatása tárgyában; a kistopolya — juhászlaki közutnak a vicinális közutak hálózatába leendő fölvétele tárgyában; a törvényhatósági utakon való építkezésekre az 1909. évben engedélyezett hitelnek 1910. évre való lekötése tárgyában; a szürnyegi volt úszóhid összeállítása és fenntartása alkalmából felmerült 911 korona 78 fill. költség engedélyezése

tárgyában; a 85643—909. sz. keresk. miniszteri rendelet alapján az 1909. évi közti költségelőirányzat keretében foganatosított hitelátruházások és lekötések tárgyában tudomásul vették. — Az igazoló-választmány véghatározatát a gesztélyi választókerületben megejtett választás megsemmisítése tárgyában tudomásul vették és az új választás határnapját február 16-án állapították meg. — Székely Imre takaharkányi ref. lelkész, mint a presbyterium elnökeinek Taktaharkányi község képviselőtestülete által a mezei vasút kiterjedése céljára szükséges terület átengedése tárgyában hozott határozata ellen beadott felebbezését elutasították. — Molnár János és társai, valamint Szabó Zsigmond és Rácz Jenő sárospataki lakosoknak a Sárospatak községben megejtett tisztújítás ellen beadott felebbezésének helyt adtak és úgy a tanácsosok, mint a rendőrbiztos választását megsemmisítették. — A gyűlés d. e. 3/4 11 órakor véget ért.

(Városi közgyűlés. Dr. Reichard polgármester a képviselőtestület felhívására d. u. 3 órájára rendkívüli közgyűlést hívta össze. Egyben kitézte a hitelesítő közgyűlés határnapjától folyó hó 4-ének döntő 3/4 óráját. — A rendkívüli közgyűlés napirendjén 17 tárgy szerepel, melyek fontosabbikáról lapunk más helyén adunk kimerítőbb részleteket.

SZINHAZ.

Trilby. (Halasi Mariska jutalomjátéka.) Ugy látszik, hogy a 13 évvel ezelőtt keletkezett Trilby-láz még ma sem szűnt meg. Különös módon játszik idegekkel e kitűnő technika, de nem az életből merített tárgyú dráma. A szegény agyonhipnotizált Trilby meghódította szívünket, a Svengali alkalmas emberi ördög a kis srác gyermekek elcsitására. A leghalásabb szerep mindkét főhős alakítása, még pedig amaz drámai szendinek, az intrikusnak és művészi felfogással mindkét szerep óriási hatást eredményezhet. Trilby halás szerepét jutalomjátékul választotta a társulat egyik főszólap: Halasi Mariska. Csak ismétlésekbe bocsátkozni, ha egyéniségét újból méltatnók. Kedves játéka, mígondja, kellemes csengő beszédorgánuma, drámai kitérősei, a suggeció hatása alatt álló nő tudatos reprodukálása, arcjátéka a jövő nagy művésznőjét határozottsággal sejtetik s nincs okunk kétkedni abban, miszerint pályáján csak felfelé haladhat. Szeretettel ünnepelte őt ez este is közönségünk, úgy, ahogy még nem ünnepelték színészt az uhelyi színpadon. Valósággal orkánként zugott a taps már első megjelenésekor és folytatódott a felvonás végeken, amikor negyedóránál nem engedték el a kárpit elől. Ezekkel a szünni nem akaró tapsokkal és virággal külsőleg is jelezni kívánta a közönség azt, hogy emlékében tartja Halasi Mariskát. A Svengali klasszikus mintája volt Szakács Andor. E nehéz, kimerítő szerepet minden árnyalatában hűen krealta. Az érdeklődést maga iránt fokozatosan lekötő és végül fogva tartja. Az első felvonás Svengálija legfeljebb cynikusnak mutatkozik, a másodikban az érdeklődés központjára lesz, a harmadik felvonásban megrendítő tragikumot fejez ki. A szívhajos haláltusa pedig művészi és itt Szakács nem marad el a fővárosi Fenyvesi alakítása mögött. A művészpár játé-

Magyar-Franzia biztosító intézet sátorlajuhelyi főügynöksége Landesmann Miksa és Társánál Sátorlajuhely, Rákóczi-utca 1. sz.

kát hatáson elősegítették kisebb szerepekben: Völgyi, Justh, Magas, Szalóky és Halasiné. Parlagi — sajnos — Billi szerepéből egy betűt sem tudott.

A színkerület ügye. Ugy látszik, hogy a sátoraljai helyi színkerület rövidesen meg lehet majd alakítani úgy, hogy az bizottsága egy jól szervezett elsőrendű társ; a megélhetését is. Eger csak nem rég fejezte ki abbéli óhaját, hogy Ujhelyhez kíván csatlakozni és most — mint a munkácsi lapok írják — a munkácsi színügyi bizottság is arról tárgyal, hogy újabb Ujhelyhez csatlakozzék, mert csak így remélheti, hogy a mostaninál jobb társulatot kapjon. Jó volna, ha a mi színügyi bizottságunk mielőbb tárgyalna Egerrel és Munkácsal, hogy végre már véglegesen rendezve legyen a színkerület ügye.

HIREK.

Előfizetőinkhez!

Felkérjük lapunk tisztelt előfizetőit, hogy a január hó végén lejárt előfizetési díjat lehetőleg posztafordultával küldék be, nehogy a lap további küldésében akadály legyen.

— **A szabad liceumban** február 2-án este 6 órakor Gárdos Mór előadást tart e tárgyról: Az emberi szervezet életműködése.

— **Az ijr. Betegsegélyző Egylet közgyűlése.** Január hó 29-én tolt le az ijr. betegsegélyző egylet rendezévi közgyűlése a tagok élénk érdeklődése mellett. Reichard Armin egy. elnök megnyitotta beszédében kegyeltes szavakkal emlékezett meg az egylet két elhunyt pártoló tagjáról Bettelheim Mártonról és Ligeti Ignacról, valamint Strasser Gerason, Vuovits Juda és Weizer Mór elhunyt rendez tagokról. A számvizsgáló bizottság jelentése alapján a közgyűlés a pénztárnoknak megadta a felmentvényt. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy dr. Stern Armin egy. orvos nevére 400 koronás alapítványt létesít s erre a célra a 2000 koronás alapítókéből 400 koronát hasit ki. Koszma Armin egy. utkarje entésben beszámolt az egyület múlt évi működéséről, melyből kitűnt, hogy az egylet 1400 koronát fordított a tagok gyógykezelésére. Az elmúlt évben 60 rendes és 121 pártoló tagja volt az egyletnek.

— **A neptanítóknak feiáru jegye.** Pozsonyvármegye törvényhatósága elhatározta, hogy feiár a kormányhoz azirant, hogy a neptanítóknak részére feiáru vasuti jegy megváltásához szükséges igazolvány álltassék ki. A feiárut pártolás végett megküldték Zemplénvármegyenek is.

— **Elfogott kivándorlási ügynökök.** A koskói csendőrség egy járora, a múlt héten éjjeli két órakor portyázás közben találkozott 4 emberrel, kik nagy batyukkal ellátva gyalog folytatták útjukat Mezőlaborec felé. A mint a csendőroket megpillantották, különböző irányokban futásnak eredtek, mert jól tudták, hogy az éj homályában ugy sem használhatják a csendőrség löfegyverét. A véletlen folytán az utanuk iramodott járőrnek sikerült az egyik menekültöt elfogni, kiről kiderült, hogy Lizkoszki Jánosnak hívják, galiciái lakos és fejenkénti 20 koronáért vállalkozott a Nagymihályi vidéki embereket a határon átsempészni, ami a csendőrség ébersége folytán meg-hiusult. Ellenben a vezett megbüntetés végett a mezőlaboreci határrendőrséghez kísérték hol az elmenekült kivándorlók kézrekerítése

íránt az intézkedést megtették. — Lomna községben tartózkodik egy galiciából bevándorolt földműves, ki legutóbb 9 férfit kalauzolt a határon át. Ezen ügynököt a homonnai csendőrség egy járora három napi fáradságos keresés után elfogta és a kir. ügyészséghez kísérte.

— **Rendőri hírek.** A rendőrség január hó 31-én egy Gelbman Oser nevű galiciái származású gyanús egyént tartóztatott le a helybeli pályaudvaron. A rendőrséghez előállított fiatal ember kihallgatása során kitűnt, hogy álneveket használ és mint narancsárus utazik a vonatokon, valójában pedig szobeltvájjal foglalkozik. Az eljárást megindították ellene. — Elvezett egy körülbelül 35 centiméteres hosszú, sima fonatos arany óralánc. A károsult Zinner Ferenc helybeli joghallgató.

— **Lopások.** Január hó 30-áról 31-ére menő éjjel ismeretlen tettes Gireth Mihály butorkereskedő Kazinczy-utcai udvaráról ellopott több szöket. A károsult feljelentésére megindították a nyomozást. — S. J. helybeli lakos pincéjét házi szolgálja alkulesal megnyitotta és két demion bort ellopott. A bort lassanként elfogyasztotta, az üvegeket pedig összetörte. A tolvaj házi szolgát gazdája adta a rendőrségnek.

— **A Huszadik Század 1910. januári száma** jubileumi ünnepeket üli, mert vele kezdődik meg a szemle 11 évfolyama, illetőleg 21. kötete. Elmondhatjuk, hogy még alig jelent meg Magyarországon ilyen gazdag és érdekes folyóirat-szám. A 19 éves kötetben 116 kiváló író a szociológia, szociálpolitika, kortörténet, filozófia minden ágából írt nagyérdemű fejtegetéseket, mivel a lap szerkesztősége arra kérte fel munkatársait, hogy ki-ki arról a problémáról írjon, mely őt jelenleg legjobban foglalkoztatja. A cikkek sorából kiemeljük, mint különösen érdekeseket: Jászi Oszkár: Tíz év (mely a szociológiai mozgalom egész történetét összefoglalja; Hertka Ti-vadar: Magyarország gazdasági függetlenítése utjairól; Lánzy Gyula: A hűbéri nagybirtok kialakulása; Dienes Valéria és Pál: Tudomány és valóság; Lánzy Jenő: A pozitív filozófia a 19 században; Sarbó Artur: A kísérleti biológia újabb eredményei; Agoston Péter: Az endemesség, mint társadalmi tényező; gróf Batthyány Ervin: A társadalmi mozgalom irányzata; Jászi Viktor: Választójog és tömeglélektan; Ifj. Leopold Lajos: A prestígeről; Madzsar József: Eugenika; Pikler Gyula: A történelmi materializmus főhíja; Somló Bédő: Oszadtság és marxizmus; Szabó Ervin: Lehetőséges tudományos politika?; Bosnyák Zoltán: Állami gyermekvédelem. De a többi cikkek is, jóformán mind, nagyon aktuálisok s élénk fényt vetnek a magyar társadalomtudomány és szociálpolitika számos égető kérdésére és a lap radikális irányára, melyel az új Magyarország nagy problémáit; a szekularizációt, a parasztpolitikát, a vármegyei demokratizálást, a nemzetiségi kérdés megoldását stb. állandóan napirenden tartja. A jubileumi szám ára csak 3 kor. 20 fillér. Mutatványszámok szívesen küldi a kiadóhivatal (Budapest, V., Drottyna-u. 9.), valamint minden nagyobb hazai könyvkereskedés.

Fogzás.

Né ijedjen meg, hanem adjon gyermekének egy kevés „SCOTT”-féle Emulsiót és vessen véget az álmatlan éjjeleknek. A könnyedség, a melylyel ezután a fogak jönni fognak, meg fogja Önt lepní.

Az Emulsió kellemesebb, mint a legkellemebb.

A SCOTT féle Emulsió a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 f. Kapható minden gyógytárban

A főváros egyik legnagyobb kórházának igazgatója a következőképpen nyilatkozik: „A kórház orvosainak összhangzó tapasztalata szerint a Ferencz József-keserűvízforrások vízzel kitűnő eredmények értek el. — Eoyne íz; teljes, aránylag rövid idő alatt kellően fellépő hatás, mely minden mellékünetűtől ment és tartós használatnál sincs semmiféle káros következményektől kísérve; kiválólag a csekély 50—100 grammnyi adagolás olyan tulajdonságok, melyek a „Ferencz József”-keserűforrások vizét minden más budai és vidéki keserűvíz között előnyösen feltűntetik.

IRODALOM.

Valódi magyarság.

Beszélnünk kell azonban a c, g, j, r, s, x, z, mássalhangzókról. A c. Tudjuk a deák grammatikából — a kik deákok voltunk, azt az általános szabályt, hogy a c, a, o, és u magánhangzók és az összes mássalhangzók előtt k-nak, e, i, y előtt, valamint az ae és ö össze télt managhangzók — ugynev. diph-tongusok előtt -nek (cz-nek) mondan-dók. (Nem tartozik telvett kérdésemhez, csak mellesleg jegyzem meg, hogy mindezt kétségbe is lehet vonni és mivel már se Cicero, se Julius Caesar nem él, se bebizonyítani, se megcáfolni nem lehet) Az imént mondtott szabály átment latin nyelvekbe, sőt az angolba is. Ebben tehát még nem is volna nagy nehézség, de ha a k-t hozzátesszük, akkor már felakadunk, mert általában a ch a szlávoknál az angoloknál és a spanyoloknál cs-nek hangzik, a franciáknál s-nek, az olaszoknál k-nak. Ha tehát magyar ortho-graphiával akarunk írni, mind ezt a nyelveket tanulni kellene. Innen van, hogy b. e. királynéknk gyilkosát majd minden ember nálunk Lucs-ninek ejti, holott az ő neve Lukeni. Ha ezt újság írja Lucs-ninek az már nagy hiba, mert magán beszél-getésben semmi, de újságnak nem szabad ignorantiait elarúlnia.

A g. Sokban hasonlít a c-hez, mert ez is a nyugoti nyelvekben különbözően hangzik. Az a, o, u, előtt úgy mint a magyar g. Az e, i, y előtt azonban a francia zs-nek és az olasz dsz-nek mondja. Mint-hogy pedig a francia nyelvet — ha csak felületesen is — sokkal többen ismerik: minden lépten olvassuk a lapokban „zsokészentri” stb. „dszo-ke”, dszentri” stb. helyett. Ez is egy bizonyíték arra, a ki a nyílvan-ságnak ír, annak szinte minden nyelvet kellene tudnia — a mit pedig senkitől se lehet kívánni. A „genty” szónál még megjegyzem, hogy az angol a szó végén levő y-t nem mondja oly élesen mint az i betűt, de tempában, tehát erre sincs betűnk.

A j — a franciánál es — az an-golnál dsz, az olasznál j.

Az s a nyugoti nyelvekben általában sz, két magánhangzó közt s a németek az eredetileg is német szavakban a szó elején is s-nek mondják, mint például a „Salz, Semmel, Sarg, Sehne, singen” stb. szavakban. Ellenben a francia, olasz, spanyol és angol a szó elején nem lágyítja meg, de sz-nek mondja. A szlávok is két magánhangzó közt, azonban a spanyol nem lágyítja meg, de sz-nek mondja. Lapjainkban a nemrégben nevezetessé vált „Algeirás” nevet hol „Algezirás”-nak, hol „Algezirás”-nak írják, pedig mind a kettő rosszul van, mert „Algezirás”-nak kell írni, ha magyar orthographiával akarunk írni s betűnél még meg kell jegyez-nünk, hogy az angol az s-t nem sch-val írja mint a német, de csak sch-val; e helyett tehát épen ugy helytelen sz-t írni, mint sch-t is.

Az általános alphabetum szerint következnek a w, a melyet mi a mássalhangzókhoz sorozunk. Ennek a magyar abc-ben nem volna helye, mert a mi nyelvünkben nincsen olyan hang, amelyet ezen betűvel írunk. Csak nemely család vezetékneveiben találjuk, mert midőn régiebb királyaink a nemes leveleket osztogatták, ezeket többnyire külföldi, különösen német író diákok írták. Ezek-ek — mint tudjuk — a v (fou) fuek hangzik, a v-t írjuk w-vel; ir-ták tehát például a Vekét Wékey-nek és innen ered nálunk az az igen elterjedt előítélet, hogy a v és w mindegy és innen az, hogy például az angol szavakban és nevekben is azt hisszük, hogy a w betűt magyaros orthographiával v-vel írjuk, tehát az angol király nevét is „Ed-vard”-nak írjuk, a mi botrányosan helytelen. Mert tudnunk kell, hogy az angol w nem is mássalhangzó de magánhangzó, mint angol neve is mutatja. Ugyanis az abc-ben a neve „doubleu” a mi annyit tesz, hogy kettős u s az angol azt soha se mondja v-nek, sem a szó elején, sem két magánhangzó közt, de mindenkor csak úgy mit ha ott u állana. Más részről sokan az ellenke-zőt teszik még a v helyett w-t írnak, a mi ismét nagy hiba ugyan-azért, mert a v mássalhangzó, a w magánhangzó és ekkor az egész szó másképpen hangzik. Így például az angol tengerparti ösmert város nevé Dover-t sokszor találjuk a lapokban is „Dower”-nek írva. Így írva angolul Dauer-nek kellene olvasni, holott helyesen írva Dover-Dover-nek ejtendő. Ime tehát itt is oly esettel állunk szemben, hogy a ki nem tud angolul, az azt nem tudhatja, hogy v és w nem mindegy és nem tudhatja mikor írjon v és w betűt, ha magyar írásmódot akar használni, a mi bizony nem ésszerű.

Matolai Eteló.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:
A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadótulajdonos:
LANDESMANN MIKSA

KLEIN GÉZA

szénüzlete

ajánlja szoba fűtésre:

I. rendű Porosz köszén 2 frt. 20 kr. Szalon köszén 1 frt. 80 kr. Porosz brikett, valamint I. r. gáz-kocsz jutányos árak mellett házhoz szállítva. — Telefon 64. sz.

SALGÓTARJANI

Köszénbánya Részvénytársulat
széntermékei (szobafűtésre és ipari célokra)

KLÁR és NEUMAN cégnél
Sátoraljaujhely

rendelhetők meg. Ugyanott legjobb minőségű apró és durva szemű kétszer mosott kovács szén és kocsz valamint porosz briket kapható.

Superfosfát-műtrágya.

Káli-só.

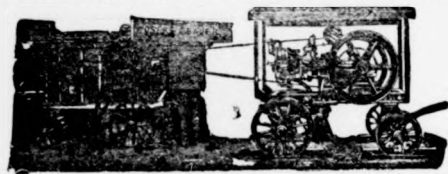
OSERS és BAUER

kizárólagos motorgyár

WIEN, XX., Dresdner-strasse 81-83a.

Magyarországi fióktelep:

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.

BENZIN-LOKOMOBILOS

cséplőszereivények a legszolidabb kivitelben.

Benzinmotorok.

Szivógázmotorok.

A jelenkor legolcsóbb üzemereje 2-3 fillér üzem-
költség óra lövésenkint. Több száz telep üzemben.

Elsőrendű szolid gyártmány!

Kedvező fizetési feltételek. Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Benzinlokomobilos cséplőszereivényeink többek között a következőknél tekinthetők meg üzemben: Ifj. Rohody Pál Bercezel, Szaboles m. Farkas Ferenc Bercezel, Szaboles m. Jesko Mihály Csemernye, Varannó mellett, Dörner Károly Nagyzsazar Gálszásos mellett, Ziegler Zsigmond Mogyorós, Mandók mellett, Kovács Albert Berencs, Patroha mellett.

A „JÓ PAJTÁS” cikkeit a legjobb írók írják. Mikszáth Kálmán gyakran ír bele elbeszélést. Sebők Zsigmond benne folytatja maeczkó-történetét Dörnyögő Domotör ezimen, Benedek Elek regényt és szép meséket ír. Molnár Ferenc mulatságos apró szindarabokat, történeteket, hákosit Viktor elbeszéléseket, szörfösti Zsigmond és Moricz Zsigmond meséket, elbeszéléseket, Schöpflin Aladár tanulságos elbeszéléseket. Költőink közül Lévy József, Endrődi Sándor, Kozma Andor, Ábrányi Emil, Lampérth Géza, stb. írnak a „JÓ PAJTÁS”-ba gyermekverseket.

A „JÓ PAJTÁS” szerkesztői üzenetei kedvesek minden gyermeknek, igazi benső szeretetteljes viszony fejlődik ki általuk a lap és olvasói közt.

A „JÓ PAJTÁS” rejtvényeinek megfejtői között értékes könyvjuttal-makat sorsol ki.

Karácsonyra gazdag tartalmú és díszes kiállítást ajándékkal lepi meg olvasóit. Ez a

„A JÓ PAJTÁS ALMANACHJA”,

egy terjedelmes kötet könyv, legjobb ifjúsági írások meséiből, elbeszéléseiből, egyéb közleményekből összeállítva, szép képekkel. Azonkívül kedves kis tárcza-naptár az 1910. évre kap minden előfizető.

A „JÓ PAJTÁS ALMANACHJA”-t és a tárcza-naptárt ingyen kapja minden előfizető, azok is, a kik új évtől kezdve lépnek az előfizetők sorába.

Előfizetők gyűjtői értékes kedvezményekben részesülnek.

Előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér.

Előfizetéseket elfogad és mutatószámot ingyen küld:

a JÓ PAJTÁS KIADÓHIVATALA:

Franklin-Társulat, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

s a fiók-kiadóhivatal:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R. T.

Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Halló!

Halló!

Halló!

Gallér- és közelőnkét már nem kell sem Kassára, sem Miskolcra küldeni, mert itt megnyílik 1910. február 1-én egy

I. rendű budapesti

gőzmosó és fényv. alógyár,

hol a gallérokat hófehérré mossák, esontkemény, tükör-fényesre vasálják. Csak 2 és fél krajárba kerül darabonként. Szállodai, vendéglői és borbély ruhák a legjutányosabb árban.

Kiváló tisztelettel

Reismann Márton és Társa

(Széchenyi-tér 6. szám, a róm. kath. templommal szemben.)

TOKAJI BOR

○○○○ FÉLLITERES PALACKOKBAN ○○○○

1904. évi 5 puttonos asszú . . . . . 5 kor. — fill.
1906. évi asszú . . . . . 3 kor. — fill.
1906. évi édes szomorodni . . . . . 2 kor. — fill.
1906. évi erős szomorodni . . . . . 1 kor. 50 fill.

Szállítjuk tetszés szerinti mennyiségben, legcél-szerűbben 5 kilós póstacsomagokban. Egy pósta-csomagba 5 palack fér, küldjük tetszés szerinti összeállításban. Ilyen póstacsomag küldésénél sem csomagolási, sem póstadíjat nem számítunk, bér-mentve szállítjuk. — Tegyen próbarendelést!

A borok királyát, a tokaji bort így ismerheti meg feltét-lenül tiszta valóságában a legjutányosabb áron.

1908. évi szomorodni csak hordókban (20—200 literig), három minőségben, literenkint 70. 80 és 90 fillérért. Mintát palackokban küldhetünk.

Dr BUZA BARNA ORSZ. KÉPVISELŐ
PINCEGAZDASÁGA TOLCSVA TOKAJ HEGYALJA

Kiadó lakás.

A Főtéren, a sátoraljauhelyi Takarékpénztár tulajdonát képező Lefkovicz-féle házban az emeleten 3 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás február 1-étől kiadó.

Olajfestészethez

szükséges kellékek:

u. m. olajfestékek, ecsetek, festővászon,
mastixfirniss, damasztfirniss, recifterpentin,
lenolaj, paletta stb.

nagy választékban kapható

Landesmann Miksa és Társa

könyv-, papir-, író- és rajzszerkereskedésében
Sátoraljaujhelyben.